

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кізь Сергій Миколайович

УДК 342.951:343.163:343.35](477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОКУРАТУРИ
ЯК СУБ'ЄКТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України
Безпалова Ольга Ігорівна,
кафедра поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, завідувач.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
Сокурєнко Валерій Васильович,
Головне управління національної поліції в Харківській області, начальник;

кандидат юридичних наук, доцент
Братель Сергій Григорович,
кафедра поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ, професор.

Захист відбудеться 11 грудня 2019 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

Автореферат розісланий 8 листопада 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Леонід МОГІЛЕВСЬКИЙ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншого, актуалізувало потребу в посиленні співробітництва у сфері юстиції, свободи і безпеки в напрямі забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод. Одним із важливих елементів такого співробітництва визначено протидію злочинності та корупції, зокрема протидію корупції в державному та приватному секторі.

Реалізація протягом 2014–2018 років державної антикорупційної політики, спрямованої на подолання корупції як негативного соціального явища, сприяла переміщенню України зі 144-го місця (у 2013 році) на 130-те місце (у 2018 році) за Індексом сприйняття корупції. Цьому сприяло виконання ключових рекомендацій Групи держав проти корупції та Європейського Союзу, зокрема щодо створення спеціалізованих антикорупційних інституцій, модернізації систем контролю щодо запобігання конфлікту інтересів та доброчесності походження активів посадовців, посилення спеціалізації персоналу органів, що здійснюють протидію корупції, тощо. Одним зі спеціалізованих антикорупційних органів, створення якого рекомендували міжнародні організації в рамках проведення реформи прокуратури, є Спеціалізована антикорупційна прокуратура Генеральної прокуратури України, яка наділена вузькою спеціалізацією – реалізацією державної антикорупційної політики шляхом здійснення наглядових повноважень.

Проблематика щодо з'ясування сутності державної антикорупційної політики в цілому та у сфері діяльності органів прокуратури щодо запобігання корупції зокрема знайшла своє висвітлення у наукових працях таких українських та зарубіжних учених-юристів (передусім, фахівців у галузі адміністративного права), як: В. Б. Авер'янов, С. М. Алфьоров, О. М. Бандурка, Д. М. Бахрах, О. І. Безпалова, С. Г. Братель, Ю. П. Битяк, В. В. Галуцько, В. М. Гаращук, О. П. Гетманець, І. П. Голосніченко, І. Н. Грабець, С. М. Гусаров, О. В. Джафарова, С. М. Клімова, Ю. О. Коваленко, Т. В. Ковальова, Ю. В. Ковбасюк, Т. О. Коломєць, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, К. Б. Левченко, А. В. Линник, В. Я. Малиновський, О. І. Миколенко, О. М. Музичук, Е. В. Невмержицький, А. М. Новак, В. М. Пілшкін, В. Б. Пчелін, О. Ю. Салманова, О. Ю. Синявська, В. В. Сокурєнко, В. Л. Федоренко, Р. В. Шаповал тощо. Праці зазначених учених становлять основу формування наукових підходів до аналізу проблем формування

та реалізації державної антикорупційної політики. Однак питання правового регулювання діяльності саме Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, як одного з основних суб'єктів реалізації такої політики, висвітлені фрагментарно, в межах більш широкої правової проблематики, що певним чином зумовлено створенням даного спеціалізованого органу лише на початку 2016 року.

Таким чином, необхідність удосконалення державної антикорупційної політики та оптимізації діяльності окремих суб'єктів її реалізації, недостатність теоретичного підґрунтя, наявність законодавчих проблем обумовлюють актуальність комплексного дослідження сутності та особливостей адміністративно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Робота виконана відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Антикорупційної стратегії на 2014–2017 роки, затвердженої Законом України від 14 жовтня 2014 р. № 1699, комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (державний реєстраційний номер 0113U008189), «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (державний реєстраційний номер 0113U008197).

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні, а також шляхи їх вдосконалення.

Для досягнення зазначеної мети в дисертації необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- визначити сутність державної антикорупційної політики в Україні;
- охарактеризувати місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики в Україні;
- розкрити правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні та з'ясувати місце серед них норм адміністративного законодавства;

- окреслити мету створення та принципи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- опрацювати завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні;
- охарактеризувати компетенцію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні;
- надати загальну характеристику юридичних гарантій діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції та опрацювати можливості його використання в Україні;
- надати рекомендації щодо розвитку адміністративного законодавства, яке регулює діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні;
- запропонувати шляхи удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні.

Методи дослідження. Відповідно до мети і задач дослідження в роботі використано сукупність методів та прийомів наукового пізнання – як загальнотеоретичних, так і спеціальнонаукових. За допомогою гносеологічного методу дослідження було визначено сутність державної антикорупційної політики в Україні, охарактеризовано місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики в Україні (підрозділи 1.1, 1.2). Використання методу системного аналізу дозволило окреслити систему принципів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, опрацювати її завдання та функції, надати загальну характеристику юридичних гарантій діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні (підрозділи 2.1, 2.2, 2.4). Порівняльно-правовий метод використано з метою висвітлення стану адміністративно-правового регулювання діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, систематизації зарубіжного досвіду діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції та

окреслення можливостей його використання в Україні, вироблення рекомендацій щодо шляхів удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики (підрозділи 1.1, 3.1, 3.3). Використання індуктивного методу дозволило підтвердити висновок про необхідність оновлення адміністративного законодавства в частині удосконалення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, нормативно-правові акти, що визначають правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні. У ході дисертаційного дослідження було використано також документи зарубіжних країн, досвід яких щодо організації діяльності органів публічної адміністрації у сфері протидії корупції може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, довідкові видання, статистичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні, що дозволило обґрунтувати низку нових концептуальних положень і висновків, надати практичні рекомендації з досліджуваних питань. До найбільш значущих належать наступні:

вперше:

аргументовано, що систему нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури щодо реалізації державної антикорупційної політики, становлять нормативно-правові акти, які стосуються реалізації державної антикорупційної політики; нормативно-правові акти, які регламентують діяльність прокуратури України в цілому; безпосередньо нормативно-правові акти, які регламентують діяльність саме Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;

обґрунтовано, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура є суб'єктом реалізації правоохоронної функції держави в цілому та державної антикорупційної політики зокрема та має такі ознаки: 1) є частиною цілісної системи антикорупційних органів; 2) має вузьку спеціалізацію – реалізація державної антикорупційної політики шляхом здійснення контрольно-наглядових повноважень; 3) є незалежною, автономною та самостійною; 4) наділена контрольно-наглядовими повноваженнями відносно інших антикорупційних органів щодо виявлення, припинення та розслідування останніми правопорушень, пов'язаних з корупцією, та корупційних правопорушень, а також контрольними повноваженнями в питаннях притягнення посадових осіб до відповідальності за зазначені правопорушення; 5) має спеціальний статус, який обумовлений завданнями та функціями щодо реалізації державної антикорупційної політики;

охарактеризовано юридичні гарантії діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України, що дозволило класифікувати їх на загальні (походять від правового статусу прокуратури в цілому), спеціальні (походять від загальних гарантій й лише визначають особливості їх застосування по відношенню до досліджуваного суб'єкта) та виключні (обумовлені виключно правовим статусом Спеціалізованої антикорупційної прокуратури);

удосконалено:

– розуміння державної антикорупційної політики, що являє собою політичний курс держави, який знаходить свій прояв у сукупності науково обґрунтованих, системних стратегічно важливих для держави та громадянського суспільства рішень, в яких містяться заходи правового, організаційного, адміністративного, економічного, освітньо-виховного та культурного характеру, спрямовані на усунення або недопущення виникнення причин та умов корупції, виявлення та припинення корупційних правопорушень, мінімізацію негативного впливу їх наслідків, формування антикорупційної культури посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, суспільства в цілому;

– підхід щодо класифікації суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики на: а) загальні суб'єкти, на яких покладається обов'язок щодо визначення базових засад державної антикорупційної політики (тобто суб'єкти, що відповідають за формування такої політики та вироблення загальних напрямів її реалізації): Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України; б) спеціальні суб'єкти, які наділені спеціальними повноваженнями у сфері запобігання корупції (Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національна поліція, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з

питань запобігання корупції, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національна рада з питань антикорупційної політики, Державне бюро розслідувань, Служба безпеки України, Вищий антикорупційний суд); в) учасники антикорупційних заходів (центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, інституції громадського суспільства та громадяни);

– характеристику взаємодії суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики, що дозволило дійти висновку щодо доцільності створення постійно діючої міжурядової комісії та необхідності внесення доповнень до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», якими передбачити вичерпний перелік спеціальних уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;

дістали подальшого розвитку:

характеристика завдань та функцій діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики, на підставі чого зроблено висновок про те, що їх взаємообумовленість дозволяє створити належні передумови для: організації та сприяння співпраці антикорупційних державних і недержавних інституцій; забезпечення розслідування корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень, вчинених особами, які віднесені до підслідності Національного антикорупційного бюро; нейтралізації корупційних проявів у державному та приватному економічних секторах та в діяльності правоохоронних органів; надання громадськості доступу до відкритої інформації про корупційні явища, розпорядником яких є органи прокуратури; гарантування невідворотності настання юридичної відповідальності для осіб, які вчинили корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення; сприяння формуванню правосвідомості громадян у частині вироблення поглядів про нетерпимість до будь-яких корупційних явищ і проявів;

пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, які визначають компетенцію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації антикорупційної політики: а) Кодексу України про адміністративні правопорушення та Положення «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України» в частині виключення в Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі компетенції щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією; б) наказу Генеральної прокуратури України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-

розшукову діяльність» щодо приведення його положень у відповідність із чинним законодавством, у тому числі на предмет визначення в ньому компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в частині здійснення нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю Національного антикорупційного бюро;

– пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства в частині оптимізації діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, зокрема щодо встановлення додаткової адміністративної відповідальності для прокурорів, що займають адміністративні посади, за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, правопорушень, пов'язаних із порушенням вимог, закріплених у Кодексі професійної етики та поведінки, шляхом включення до Кодексу України про адміністративні правопорушення ст. 172¹⁰ «Порушення прокурорами вимог щодо недопущення проявів корупції»;

– узагальнення зарубіжного досвіду діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції, зокрема в частині: забезпечення реалізації політичної незалежності спеціалізованих антикорупційних органів; поводження з підозрюваними у вчиненні корупційних правопорушень та розпорядження майном, пов'язаним з корупційними правопорушеннями; отримання інформації від особи, що підозрюється у вчиненні корупційного правопорушення, про її фінансове становище; отримання та розслідування скарг на випадки корупції; оцінювання результатів діяльності антикорупційних органів; розширення кола превентивних заходів, спрямованих на усунення причин корупційних правопорушень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення та удосконалення теоретико-правових питань формування та реалізації державної антикорупційної політики (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Науково-дослідного інституту публічного права від 30.09.2019 р.*);

– правотворчості – в процесі наукової та правової експертизи проектів законів та інших нормативно-правових актів адміністративного законодавства України з питань діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (*довідка Науково-дослідного інституту публічного права від 30.09.2019 р.*);

– правозастосовній сфері – з метою покращення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (*довідка Генеральної прокуратури України від 23.09.2019 р.*);

– навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Організаційно-правові засади запобігання та протидії корупції», «Судові та правоохоронні органи України», «Публічне адміністрування», а також у ході підготовки лекцій і навчальних посібників з даної тематики (*акт впровадження в навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 09.04.2019 р.*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях, зокрема: «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (Одеса, 2019), «Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття» (Харків, 2019), «Правові механізми забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства та держави» (Харків, 2019), «Актуальні проблеми прав людини, держави та вітчизняної правової системи» (Дніпро, 2019).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в семи статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, тезах наукових повідомлень на чотирьох науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять 10 підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації – 254 сторінки. Список використаних джерел містить 310 найменувань і займає 30 сторінок. Додатки займають 16 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок із науковими програмами, планами та темами, окреслюються мета і завдання, об'єкт і предмет, вказується на методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також особистий внесок здобувача в їх одержання, наводяться дані, що свідчать про апробацію результатів дослідження та публікації.

Розділ 1 «Загальна характеристика діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «*Концептуальні засади державної антикорупційної політики в Україні*» аргументовано, що державна антикорупційна політика має бути спрямована на легітимізацію обраного державою курсу

на зниження рівня корупції, охорону та захист прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства та держави від загроз, що несе у собі корупція, формування в суспільстві нетерпимості до корупції, популяризацію антикорупційної культури населення.

Виокремлено ознаки державної антикорупційної політики: 1) наявність політичної волі керівництва держави; 2) спрямована на забезпечення балансу інтересів держави, прав і законних інтересів громадян, суспільства та бізнес-структур; 3) орієнтована на захист інтересів державного та місцевих бюджетів; 4) спрямована на комплексне поєднання превентивних та репресивних заходів подолання корупції; 5) належний рівень професійної етики та доброчесної поведінки державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та представників бізнес-структур; 6) формування спеціалізованих антикорупційних органів та забезпечення їх політичної незалежності; 7) створення неупередженої системи державного контролю за дотриманням вимог антикорупційного законодавства; 8) підвищення рівня антикорупційної культури населення.

З урахуванням стратегічної мети та завдань державної антикорупційної політики виокремлено такі пріоритетні напрями її реалізації: а) вироблення законодавчої основи для формування та реалізації антикорупційної політики; б) вироблення інституційної основи для формування та реалізації антикорупційної політики та створення умов для налагодження чіткої взаємодії між відповідними суб'єктами; в) вироблення та реалізація антикорупційних заходів в органах державної влади та місцевого самоврядування; г) усунення корупційних передумов у тих сферах суспільного життя, які найбільш вражені корупцією: паливно-енергетичний комплекс, приватизація та судова система, медичні послуги, бізнес-середовище, сфера житлово-комунальних послуг; д) вироблення дієвого алгоритму виявлення та розслідування корупційних злочинів і пов'язаних з корупцією правопорушень, усунення їх наслідків; е) формування в суспільстві атмосфери нетерпимості до проявів корупції.

У підрозділі 1.2 «Місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики в Україні» запропоновано здійснити поділ суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики на: а) загальні суб'єкти, на які покладається обов'язок щодо визначення базових засад державної антикорупційної політики; б) спеціальні суб'єкти, які наділені спеціальними повноваженнями у сфері запобігання корупції; в) учасників антикорупційних заходів.

Розкрито особливості реалізації спеціальними суб'єктами повноважень у сфері запобігання корупції. Виявлено проблемні моменти, що виникають у діяльності вказаних суб'єктів, та запропоновано шляхи їх вирішення.

З'ясовано, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура посідає особливе місце в системі спеціальних суб'єктів, які наділені спеціальними повноваженнями у сфері запобігання корупції, оскільки її функції мають: а) правовідновлювальний характер, оскільки спрямовані на поновлення порушених прав громадян або законних інтересів держави внаслідок вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень; б) правозабезпечувальний характер (в частині, що стосується забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро).

Зроблено висновок, що Спеціалізована антикорупційна прокуратура виступає з'єднуючою ланкою між окремими спеціалізованими антикорупційними органами: Національним антикорупційним бюро та Вищим антикорупційним судом, оскільки кримінальне провадження може бути закінчено Національним антикорупційним бюро (з обов'язковим погодженням низки процесуальних дій зі Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою) та розглянуто Вищим антикорупційним судом виключно за участі прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Обґрунтовано необхідність вироблення механізму «стримувань та противаг», у рамках якого мають функціонувати зазначені органи з метою недопущення «блокування» їх роботи.

Запропоновано шляхи забезпечення ефективної діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як одного із суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики.

У підрозділі 1.3 «Правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні та місце серед них норм адміністративного законодавства» встановлено, що правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури становлять собою сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють суспільні відносини у сфері запобігання та протидії корупції та визначають зміст діяльності даного спеціалізованого антикорупційного органу щодо реалізації антикорупційної політики.

Зазначено, що систему нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури щодо реалізації державної антикорупційної політики, становлять: 1) нормативно-правові акти, як стосуються реалізації державної антикорупційної політики (міжнародні нормативно-правові

акти, які ратифіковані вищим законодавчим органом з питань запобігання та протидії корупції; Конституція України; кодекси України; антикорупційні закони; акти Президента України та Кабінету Міністрів України; нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику); 2) нормативно-правові акти, які регламентують діяльність прокуратури України в цілому; 3) безпосередньо нормативно-правові акти, які регламентують діяльність саме Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. З'ясовано роль норм адміністративного законодавства в регулюванні діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Аргументовано необхідність доповнення ч. 5 ст. 8 Закону України «Про прокуратуру» наступними функціями, які здійснюються Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою: а) виконання вимог закону під час приймання, реєстрації, розгляду та вирішення заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань; б) забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування Національним антикорупційним бюро кримінальних правопорушень та оскарження незаконних судових рішень на стадії досудового розслідування і судового розгляду; в) забезпечення в межах компетенції відшкодування збитків, завданих кримінальними правопорушеннями; г) забезпечення застосування належної правової процедури до кожного учасника кримінального провадження.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий статус Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Мета створення та принципи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури»* аргументовано, що мету створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури доцільно представити у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні метою її створення є забезпечення завершального етапу діяльності цілісної системи незалежних органів, діяльність яких спрямована на забезпечення захисту прав громадян і законних інтересів суспільства від негативних наслідків корупції та включає весь правовий інструментарій, необхідний для викорінення корупції (запобігання, припинення та притягнення до відповідальності).

У вузькому розумінні метою створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури є здійснення наглядової діяльності за дотриманням законності суб'єктами, що були спеціально створені для

формування та реалізації державної антикорупційної політики, за дотриманням прав і свобод громадян у зазначеній сфері.

Встановлено, що під принципами діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури слід розуміти керівні ідеї, які визначають законодавчу основу для формування й реалізації завдань і функцій щодо запобігання та протидії корупції, а також здійснення контрольних-наглядових повноважень, відносно інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина.

Обґрунтовано доцільність класифікації принципів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури на: загальні (визначені нормами міжнародного законодавства з питань боротьби з корупцією), особливі (притаманні особливостям організації та діяльності органів прокуратури, які безпосередньо стосуються й діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури), спеціальні (спрямовані на реалізацію державної антикорупційної політики спеціалізованою прокуратурою).

У підрозділі 2.2 *«Завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні»* встановлено, що на Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру покладаються такі завдання: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді в кримінальних провадженнях, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України; 2) представництво інтересів держави та фізичних осіб, якщо вони безпосередньо стосуються корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень; 3) нагляд за додержанням законодавства під час здійснення розслідування Національним антикорупційним бюро України; 4) забезпечення виконання судових рішень у справах про корупційні правопорушення та таких, що пов'язані з корупцією, їх оскарження, а також відшкодування завданих збитків; 5) нагляд за додержанням положень законодавства під час здійснення оперативно-розшукових заходів і досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України; 6) здійснення в межах компетенції міжнародного співробітництва. Зроблено висновок, що виконання вказаних завдань спрямоване на комплексне поєднання превентивних та репресивних заходів подолання корупції.

Підкреслено, що до числа функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури належать такі: аналітична; методологічна; представництва; облікова; нормативна; інформаційна; планування; контрольна; наглядова; захисту прав, свобод, інтересів особи та інтересів держави; організаційна; виховна; взаємодії; відновлювальна. Розкрито зміст кожної із виокремлених функцій.

У підрозділі 2.3 «Компетенція Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні» зроблено висновок, що під компетенцією Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики слід розуміти закріплену на законодавчому рівні сукупність її повноважень та предмета відання, який з урахуванням завдань і функціонального призначення даного суб'єкта вказує на сферу суспільних відносин, у яких він уповноважений здійснювати діяльність щодо запобігання та протидії корупції.

Обґрунтовано, що основними сферами прояву компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації антикорупційної політики в Україні є: здійснення нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю, процесуального керівництва за досудовим розслідуванням, що проводяться Національним антикорупційним бюро; реалізація повноважень у рамках кримінального провадження та провадження в справах про адміністративні правопорушення; підтримання державного обвинувачення; здійснення представництва інтересів фізичних осіб і держави в суді. Розкрито особливості компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в кожній із виокремлених сфер, що дозволило окреслити проблемні моменти, пов'язані з її реалізацією, та запропонувати шляхи їх усунення.

У підрозділі 2.4 «Юридичні гарантії діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні» аргументовано, що юридичні гарантії діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури можуть бути класифіковані на загальні, спеціальні та виключні.

Встановлено, що до загальних гарантій належать ті, що поширюються на всі без винятку структурні підрозділи прокуратури, в тому числі на діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (визначення основ і порядку діяльності виключно на рівні закону; гарантії незалежності правового статусу прокурора).

Наголошено, що спеціальні юридичні гарантії діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за своєю суттю є похідними від загальних, посилюють їх і визначають особливості їх застосування по відношенню до вказаного суб'єкта (особливий порядок призначення та звільнення прокурора; наявність спеціальних обмежень до кандидата на посаду прокурора; обмежений перелік підстав звільнення прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, які обіймають адміністративні посади, а також особливості їх дисциплінарної відповідальності).

Доведено, що дія виключних юридичних гарантій поширюється

лише на діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури й знаходить свій прояв в особливостях організаційної побудови даного органу; самостійності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; особливому порядку підпорядкування та проходження служби.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції та можливості його використання в Україні»* виокремлено дві моделі спеціалізованих антикорупційних інституцій, що набули свого найбільшого поширення за кордоном: а) багатоцільові агентства, які мають правоохоронні повноваження та превентивні функції (Гонконг, Сінгапур, Латвія, Австралія); б) служби подолання корупції в структурі правоохоронних органів: спеціалізовані прокурорські служби (Румунія, Іспанія, Хорватія) та спеціалізовані поліцейські служби (Норвегія, Великобританія).

Зроблено висновок, що багатоцільові органи з правоохоронними повноваженнями характеризуються поєднанням у межах однієї установи превентивної і репресивної функцій. Вказані органи беруть участь у розробленні політики у сфері запобігання корупції, здійснюють аналітичну діяльність, відповідають за взаємодію з громадянським суспільством, забезпечують інформування та моніторинг. Тобто вони наділяються широким колом повноважень, незважаючи на те що кримінальне переслідування винесене за коло їх обов'язків для реалізації системи стримувань та противаг.

Встановлено, що служби протидії корупції в структурі правоохоронних органів можуть створюватись як спеціалізовані поліцейські (які відповідають за виявлення і розслідування випадків корупції) або прокурорські служби (іноді усі три функції об'єднуються в рамках одного відомства).

У результаті аналізу зарубіжного досвіду діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції сформульовано пропозиції щодо оптимізації процедури формування та реалізації державної антикорупційної політики в Україні.

У підрозділі 3.2 *«Розвиток адміністративного законодавства, яке регулює діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні»* аргументовано необхідність удосконалення норм адміністративного законодавства, що впорядковують сукупність відносин, які виникають у межах управлінської діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та виступають правовим підґрунтям організації її діяльності: закріплюють порядок її створення,

повноваження, особливості діяльності; встановлюють методи, способи і форми організації та управління структурними підрозділами; створюють умови для забезпечення дотримання працівниками вимог законності; визначають напрями взаємодії з іншими державними та недержавними органами, громадянами, їх об'єднаннями.

Акцентовано увагу на відмінності підходів до визначення переліку функцій прокуратури, в тому числі й Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, в Конституції України, Законі України «Про прокуратуру» та Положенні про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України, ототожненні в змісті останніх двох нормативно-правових актів завдань і функцій. У зв'язку з цим запропоновано змінити підхід до викладення розділу 3 Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України (з одночасною зміною його назви на «Завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури»).

Аргументовано доцільність внесення змін до процедури притягнення до юридичної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, вчинені особливим суб'єктом – прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, в тому числі всупереч вимогам щодо професійної діяльності прокурорів. Зважаючи на це запропоновано встановити додаткову адміністративну відповідальність для прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, що займають адміністративні посади, за вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, правопорушень, пов'язаних із порушенням вимог, закріплених у Кодексі професійної етики та поведінки прокурорів.

З метою забезпечення дотримання принципу незалежності діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та недопущення будь-якого стороннього впливу на її посадових осіб окреслено можливі шляхи надання автономії Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі.

У підрозділі 3.3 *«Шляхи вдосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики в Україні»* під взаємодією Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики у широкому сенсі запропоновано розуміти зв'язки організаційно-правового характеру, що виникають між Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою та державними і недержавними інституціями в процесі формування та реалізації державної антикорупційної політики, які мають конкретні форми та приводять до зниження рівня корупції в державі. У вузькому сенсі

зміст взаємодії складається з організаційних та правових зв'язків між Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою та спеціалізованими антикорупційними органами, діяльність яких безпосередньо спрямована на протидію корупції шляхом виявлення (розслідування) та припинення корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень, здійснення спільної нормотворчої, превентивної, профілактичної, методичної, аналітичної, організаційної діяльності.

Обґрунтовано, що з метою підвищення ефективності взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими органами державної влади, до завдань яких віднесено протидію корупції, доцільним є створення постійно діючої міжурядової комісії. Існування такої комісії буде виправданим і ефективним лише в тому випадку, коли до її складу будуть входити представники кожного з органів (Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національної ради з питань антикорупційної політики, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Служби безпеки України та Національної поліції) у рівних пропорціях.

Сформульовано пропозиції щодо розроблення підзаконних нормативно-правових актів відомчого та міжвідомчого характеру, які повинні стати правовим підґрунтям взаємодії суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової проблеми – визначення сутності, особливостей та шляхів удосконалення адміністративно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них наведено нижче.

1. Доведено, що стратегічною метою державної антикорупційної політики є створення ідеальної антикорупційної моделі функціонування держави, орієнтованої на зниження рівня корупції в державі, сприяння розвитку конкурентної економіки і залучення іноземних інвестицій, підвищення рівня довіри до влади шляхом: визначення сфер із високими ризиками корупції та сукупності сучасних корупційних викликів та загроз, вироблення дієвих алгоритмів дій щодо їх своєчасного виявлення та нейтралізації; створення правових та організаційних передумов для

дотримання вимог доброчесності в діяльності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування в результаті впровадження системи ефективних антикорупційних стандартів; формування в суспільстві нетерпимості до корупції та факторів, що її породжують, запровадження антикорупційної освіти. Запропоновано для класифікації системи принципів державної антикорупційної політики обрати такі критерії: стадійність, спрямованість, характер антикорупційної діяльності, зміст засад. Виокремлено напрями реалізації державної антикорупційної політики.

2. З'ясовано, що система суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики є складною, оскільки включає в себе державних та недержавних суб'єктів; суб'єктів, що спеціально створені для реалізації державної антикорупційної політики, та суб'єктів, для яких діяльність щодо запобігання корупції не є основною – вони здійснюють її паралельно під час виконання своїх безпосередніх завдань. Розкрито особливості діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яка є спеціальним суб'єктом реалізації державної антикорупційної політики, та проведено розмежування її повноважень з іншими спеціалізованими антикорупційними органами. Охарактеризовано основні заходи, що здійснюються з метою забезпечення дотримання принципу незалежності прокурорів та посадових осіб Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Запропоновано шляхи забезпечення ефективності діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як одного із суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики.

3. Аргументовано, що основне призначення нормативно-правових актів, які регулюють діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, полягає в нормуванні та структуруванні діяльності щодо запобігання та протидії корупції і забезпеченні її ефективного функціонування. Встановлено, що адміністративне законодавство в діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури визначає: 1) мету створення й принципи організації та діяльності; 2) завдання та функції; 3) компетенцію; 4) юридичні гарантії діяльності, у тому числі засади адміністративної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та процедуру здійснення провадження у справах про корупційні правопорушення; 5) процесуальні повноваження щодо протидії та запобігання корупції; 6) адміністративно-правове регулювання відносин щодо проходження служби; 7) внутрішньоорганізаційні засади запобігання та протидії корупції в системі органів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

4. У результаті аналізу норм міжнародного та національного

законодавства обґрунтовано, що мету створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури доцільно представити у широкому та вузькому розумінні, що зумовлено ознаками, якими наділений вказаний орган як суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави в цілому та державної антикорупційної політики зокрема. Встановлено, що принципи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури становлять систему безумовних вимог, які закріплені в нормативно-правових актах або впливають безпосередньо зі змісту відповідних правових норм та є обов'язковими для виконання та дотримання. Обґрунтовано доцільність класифікації системи принципів діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики на загальні, особливі, спеціальні та розкрито зміст кожної із виокремлених груп принципів.

5. Наголошено, що одним із пріоритетних напрямів державної антикорупційної політики є оптимізація діяльності органів прокуратури, орієнтованої на досягнення необхідного антикорупційного ефекту. Встановлено, що в розділі 3 «Основні завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури» Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України ототожнюються завдання і функції вказаного спеціалізованого антикорупційного органу. У зв'язку з цим окреслено основні цілі діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні, визначено її основні завдання, розроблено класифікацію її функцій та сформульовано пропозиції щодо внесення доповнень до чинного законодавства.

6. Доведено, що розкриття змісту компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні повинно бути здійснено з урахуванням сфери суспільних відносин, у межах яких даний суб'єкт уповноважений здійснювати свою діяльність. При цьому дані сфери суспільних відносин, а також особливості реалізації в їх межах владних повноважень Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою будуть обумовлені завданнями, що поставлені перед даним органом. Наголошено, що сьогодні з метою забезпечення ефективності діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації антикорупційної політики існує нагальна потреба в перегляді законодавчих положень, які закріплюють її компетенцію. Зокрема, необхідно чітко розмежувати компетенцію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та інших суб'єктів реалізації антикорупційної політики.

7. Встановлено, що під юридичними гарантіями діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури слід розуміти закріплену на нормативно-правовому рівні сукупність засобів та умов, направлених на забезпечення реалізації адміністративно-правового статусу Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою, тобто виконання своїх завдань і функцій, здійснення владної компетенції у відносинах, що виникають під час реалізації антикорупційної політики. Зроблено висновок, що на діяльність Спеціалізованої антикорупційної прокуратури поширюється низка юридичних гарантій, які мають як загальний характер, тобто походять від правового статусу прокуратури в цілому, так і спеціальний, тобто стосуються виключно даного органу. При цьому названі вище спеціальні гарантії за своєю суттю походять від загальних гарантій і лише визначають особливості їх застосування по відношенню до досліджуваного суб'єкта. У такому разі ці гарантії постають як спеціальні, що обумовлені дією загальних юридичних гарантій діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Разом із тим аналіз чинного національного законодавства свідчить про існування юридичних гарантій, які обумовлені виключно правовим статусом Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

8. У результаті аналізу зарубіжного досвіду діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції, зокрема таких країн, як Гонконг, Сінгапур, Латвія, Австралія, Румунія, Іспанія, Хорватія, Норвегія та Великобританія, сформульовано пропозиції щодо доцільності врахування під час реалізації державної антикорупційної політики в Україні питань: а) створення надійної системи стримувань та противаг; б) забезпечення реалізації політичної незалежності спеціалізованих антикорупційних органів; в) акценту на популяризацію превентивних заходів, спрямованих на усунення причин та умов корупційних правопорушень; г) удосконалення процедури отримання спеціалізованими антикорупційними органами інформації про випадки корупційних правопорушень від інших органів державної влади; д) запровадження практики антикорупційної освіти посадових осіб спеціалізованих антикорупційних органів, інших органів державної влади та місцевого самоврядування та консультування з питань етики на публічній службі; е) просвітницької роботи серед населення з метою роз'яснення шкоди, яку завдає корупція; є) проведення посадовими особами спеціалізованих антикорупційних органів безкоштовних та конфіденційних консультацій з питань запобігання корупції для організацій приватного сектору за запитом; ж) мінімізації можливостей корупції в особливо

вразливих сферах, таких як закупівля, управління персоналом, безпека інформаційних систем, надання контрактів та адміністрування тощо.

9. Сформульовано пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють сукупність відносин, які виникають у межах управлінської діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та виступають правовим підґрунтям організації її діяльності в частині: а) уніфікації термінології, що використовується в законодавстві та стосується діяльності даного спеціалізованого антикорупційного органу; б) чіткого розмежування на законодавчому рівні завдань та функцій антикорупційної прокуратури; в) упорядкування процедури притягнення до відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, вчинені особливим суб'єктом – прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, що займає адміністративну посаду, в тому числі порушення правил професійної діяльності прокурорів; г) забезпечення дотримання принципу незалежності діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

10. Зауважено, що вдосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики є тривалим багатокomпонентним процесом, який потребує вжиття різноманітних спільних заходів, спрямованих на мінімізацію рівня корупційних і пов'язаних із корупцією правопорушень: а) створення постійно діючої міждержавної комісії; б) розроблення профільних підзаконних нормативно-правових актів відомчого та міжвідомчого характеру, в яких слід визначити можливі форми такої взаємодії, її основні принципи, врахувати контрольний-наглядний аспект і процедуру оцінювання результатів взаємодії; в) врегулювання процедури комунікаційного діалогу суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики; г) внесення доповнень до Закону України «Про запобігання корупції» з метою окреслення повного переліку спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; д) чітке визначення меж компетенції кожного суб'єкта протидії корупції (зокрема Національної поліції, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Національного антикорупційного бюро) з метою недопущення ймовірності їх неконструктивної конкуренції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Кізь С. М. Уточнення сутності та змісту компетенції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1. Т. 2. С. 111–115.

2. Кізь С. М. Закордонний досвід протидії корупції на прикладі Особливого адміністративного району Гонконг. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 7. Ч. 2. С. 118–124.

3. Кізь С. Н. Сущность юридических гарантий деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры в Украине. *Право и Политика*. 2018. № 2.

4. Кізь С. М. Реалізація державної антикорупційної політики Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою України: мета, цілі та завдання. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1. Том 2. С. 228-233.

5. Кізь С. М. Недоліки адміністративно-правового законодавства, що негативно позначаються на діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2019. № 1(7). С. 63–73.

6. Кізь С. М. Принципи діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 134–139.

7. Кізь С. М. Правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні та місце серед них норм адміністративного законодавства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Випуск 50. Т. 3. С. 184-189.

8. Кізь С. М. Сутність державної антикорупційної політики в Україні. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 18–19 січ. 2019 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 68–71.

9. Кізь С. М. Місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики в Україні. *Актуальні проблеми прав людини, держави та вітчизняної правової системи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 5–6 квітня 2019 р.). Дніпро: ГО «Правовий світ», 2019. С. 88-91.

10. Кізь С. М. Розвиток адміністративно-правового законодавства в частині удосконалення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в Україні. *Правові механізми забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства та держави* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (Харків, 14 черв. 2019 р.). Харків : НДІ ППСН, 2019. С. 72-79.

11. Кізь С. М. Особливості реалізації державної антикорупційної політики Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою України:

мета, цілі та завдання. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (Харків, 21 черв. 2019 р.). Харків : НДІ ППСН, 2019. С. 90–93.

АНОТАЦІЯ

Кізь С. М. Адміністративно-правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2019.

Дисертацію присвячено аналізу адміністративно-правових засад діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури як суб'єкта реалізації державної антикорупційної політики в Україні. В роботі визначено сутність державної антикорупційної політики. З'ясовано місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в системі суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики в Україні. Розкрито правові засади діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та з'ясовано місце серед них норм адміністративного законодавства.

Окреслено мету та принципи діяльності, завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Охарактеризовано компетенцію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та виокремлено юридичні гарантії її діяльності.

Узагальнено зарубіжний досвід діяльності органів публічної адміністрації щодо протидії корупції та опрацьовано можливості його використання в Україні. Розроблено пропозиції щодо розвитку адміністративного законодавства в частині удосконалення діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Надано рекомендації щодо удосконалення взаємодії Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з іншими суб'єктами реалізації державної антикорупційної політики.

Ключові слова: державна антикорупційна політика, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, адміністративно-правові засади, адміністративне законодавство, компетенція, повноваження, юридичні гарантії, взаємодія, ефективність, удосконалення.

АННОТАЦИЯ

Кизь С. Н. Административно-правовые основы деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры как субъекта реализации государственной антикоррупционной политики в Украине.

– *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел. – Харьков, 2019.

Диссертация посвящена анализу административно-правовых основ деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры как субъекта реализации государственной антикоррупционной политики в Украине. В работе определена сущность и выделены признаки государственной антикоррупционной политики в Украине, определены приоритетные направления ее реализации. Предложена классификация субъектов реализации государственной антикоррупционной политики и выяснено место Специализированной антикоррупционной прокуратуры в системе таких субъектов. Выяснена роль норм административного законодательства в регулировании деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры.

Определены цели деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры как субъекта реализации государственной антикоррупционной политики в Украине, определены ее задачи. Разработана классификация функций Специализированной антикоррупционной прокуратуры и сформулированы предложения по внесению дополнений в действующее законодательство. Охарактеризована компетенция Специализированной антикоррупционной прокуратуры как субъекта реализации антикоррупционной политики и сформулированы предложения по внесению изменений в нормативно-правовые акты, определяющие ее компетенцию. Охарактеризованы юридические гарантии деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры Украины, что позволило классифицировать их на: общие, специальные и исключительные.

В результате анализа зарубежного опыта деятельности органов публичной администрации по противодействию коррупции сформулированы предложения по оптимизации процедуры формирования и реализации государственной антикоррупционной политики в Украине. Сформулированы предложения по совершенствованию административного законодательства, нормы которого регулируют совокупность отношений, возникающих в рамках управленческой деятельности Специализированной антикоррупционной прокуратуры и выступающих правовой основой организации ее деятельности. Сформулированы предложения по разработке подзаконных нормативно-правовых актов ведомственного и межведомственного характера, которые

должны стать правовой основой взаимодействия субъектов реализации государственной антикоррупционной политики.

Ключевые слова: государственная антикоррупционная политика, Специализированная антикоррупционная прокуратура, административно-правовые основы, административное законодательство, компетенция, полномочия, юридические гарантии, взаимодействие, эффективность, совершенствование.

SUMMARY

Kiz S. M. Administrative and Legal Principles of the Activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office as the Subject of Implementing the State Anti-Corruption Policy in Ukraine. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law.– Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2019.

The dissertation is focused on the analysis of administrative and legal principles of the activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office as the subject of implementing the state anti-corruption policy in Ukraine. The author of the paper has defined the essence of state anti-corruption policy. The place of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office in the system of subjects of implementing the state anti-corruption policy in Ukraine has been clarified. The legal principles of the activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office have been revealed and the place of administrative norms among them has been clarified.

The author has outlined the purpose and principles of the activity, tasks and functions of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office. The competence of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office has been characterized. The legal guarantees of the activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office in Ukraine have been singled out.

International experience of activities of public administration agencies on counteracting corruption has been generalized; and possibilities of its application in Ukraine have been considered. The author has elaborated propositions on the development of administrative legislation in part of improving the activity of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office. The author has provided recommendations to improve the interaction of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office with other subjects implementing the state anti-corruption policy.

Keywords: state anti-corruption policy, Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, administrative and legal principles, administrative legislation, competence, powers, legal guarantees, interaction, efficiency, improvement.

Підписано до друку 09.11.2019. Папір офсетний. Друк офсетний.
Формат 60×90/16. Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідectво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.